

מבקר העירייה

דוח ביקורת בנושא

טיפול במפגעי אסבסט

תוכן העניינים

3	1. מבוא.....
3	2. מטרת הביקורת.....
3	3. היקף וגבולות הביקורת.....
5	4. חוק האסבסט.....
7	5. סקר אסבסט.....
16	6. טיפול במפגעי אסבסט.....
21	7. קבלן אסבסט.....
23	9. הרשות כמוסד תכנון.....

1. מבוא

"האסבסט הוא שם כולל לקבוצת מינרלים טבעיים בעלי מבנה גבישי בצורה של סיבים מיקרוסקופיים דקים, ארוכים ונפרדים, הנבדלים זה מזה בהרכבם. סיבי האסבסט חזקים מאוד, הם עמידים בפני אש, חום, קורוזיה, כוח מכני חזק, כימיקלים, ומאופיינים באורך חיים רב. תכונות ייחודיות אלה, בשילוב מחיר נמוך, הן שהביאו את האסבסט לשימוש במגוון רחב ביותר של חומרי בידוד תרמי, בידוד אקוסטי, חומרי חיכוך וחומרי בנייה במשך תקופה של מעל 100 שנה". (מתוך אתר האינטרנט של המשרד לאיכות הסביבה)

אסבסט מוגדר כאבק מזיק, כחומר מסרטן וכמזהם אויר. במטרה למנוע ולצמצם מפגעים סביבתיים ובריאותיים הנגרמים ע"י אסבסט, חוקק החוק למניעת מפגע אסבסט ואבק מזיק, התשע"א – 2011 (להלן החוק). החוק אוסר על ייצור, יבוא, מסחר או כל שימוש חדש באסבסט. הוראות החוק הנוגעות לדוח זה הינם החובה בהוצאה הדרגתית של שימוש באסבסט פריך במבנה ציבור, לכל המאוחר עד אוגוסט 2021. וכן טיפול הרשות במפגעי אסבסט בתחום שיפוטה. האסבסט מסוכן לבריאות רק כאשר הוא במצב התפוררות ומכאן האבחנה בין "אסבסט פריך" לבין "אסבסט צמנט" שמוגדר כתערובת של אסבסט ומלט במצב קשיח. למפגעי "אסבסט פריך" קיימים הוראות מיוחדות בחוק. היחידה לאיכות הסביבה בעיר מופקדת על יישום הוראות חוק האסבסט בקשר לטיפול במבני הציבור וכן בטיפול במפגעי אסבסט ובפניות ציבור הקשורות בנושא זה.

2. מטרת הביקורת

במסגרת הביקורת נבחנו תהליכי העבודה הקשורים לטיפול במפגעי אסבסט במבני הציבור ובשטח השיפוט של הרשות תוך מתן דגש להיבטים כדלהלן:

- בחינת מידת העמידה של הרשות בהוראות החוק הרלוונטיות.
- בחינת סקר האסבסט שבוצע ע"י המחלקה לאיכות הסביבה.
- הטיפול במפגעי אסבסט.
- הטיפול בפניות ציבור הקשורים למפגעי אסבסט.
- להמליץ על צעדים הנגזרים ממצאי הביקורת.

3. היקף וגבולות הביקורת:

הביקורת כללה שימוש בשיטות הביקורת כדלהלן:

- סקירת נהלים תכתובות ודוחות פנימיים.
- סקירת הוראות החוק והנחיות הרשויות.

- שיחות וברורים עם עובדים ומנהלים.
- ביצוע בדיקות מבססות ובדיקות מדגמיות.
- בחינת קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח.

תגובת מנהלת היחידה לאיכות הסביבה משולבת בגוף הדוח.

נציין כי הביקורת התבססה על בדיקות מדגמיות ואין הכרח שתחשוף כל ליקוי אם קיים.

4.

חוק האסבסט

האסבסט מסוכן לבריאות רק כאשר הוא במצב התפוררות, כאשר הוא משחרר סיבים לאויר. התפוררות יכולה להיגרם מפעולות פשוטות כגון: קידוח, ליטוש, ניסור, חיתוך, השחזה, שבירה ועוד, בפעולות אלו סיבי האסבסט מתנתקים מהחומר הצמנטי ומרחפים באויר. בנוסף קיימת גם תופעה של איבוד חומר באופן טבעי כתוצאה משחיקה טבעית, שימוש לאורך זמן רב, התעייפות החומר ועוד האסבסט הוכח כמסרטן בבני אדם. חדירת סיבי אסבסט למערכת הנשימה עלולה לגרום למחלות קשות.

חוק האסבסט נכנס לתוקף באוגוסט 2011, מטרתו של החוק לצמצם ולמנוע חשיפה של הציבור הרחב למפגעי האסבסט. החוק אוסר על שימוש חדש באסבסט ומחייב הוצאה הדרגתית של אסבסט פריך ממבני ציבור, ממתקני תעשייה וכן מצידוד וכלי רכב בצה"ל.

החוק מבחין בין "אסבסט פריך" שהינו אסבסט הנמצא במצב מפורר או שהוא ניתן לפרור ולכתישה. צורה זו של אסבסט מסוכנת לבריאות. זאת לעומת "אסבסט צמנט" שהינו תערובת של אסבסט ומלט במצב קשיח. לאסבסט צמנט קיימות הוראות טיפול ובמצבו הקשיח אינו מסוכן לבריאות.

להלן עיקרי הוראות החוק למניעת מפגעי אסבסט:

- איסור על שימוש חדש באסבסט מכל סוג
- חובה לפנות "אסבסט פריך" המצוי כיום בשימוש, עד לאוגוסט 2021 בתעשייה, במבני ציבור ובציוד של צה"ל עד לאוגוסט 2018.
- חובות תחזוקה לגבי "אסבסט צמנט" במבני ציבור כוללת צביעה, מיפוי ורישום.
- איסור גרימת מפגע אסבסט והוראות לטיפול במפגע.
- הסדרת רישוי של עוסקים באסבסט: קבלני אסבסט ומפקחי אסבסט, מעבדות, וסוקרים, על מנת להבטיח כי העוסקים בתחום יהיו בעלי הכשרה מתאימה, וכפופים למנגנוני פיקוח מתאימים.
- חובה לקבל היתרים לביצוע עבודות אסבסט ותנאים לשמירה על איכות הסביבה ולמניעת מפגעים בעת ביצוע עבודות.
- סמכויות פיקוח, הטלת עיצומים כספיים וסעיפי עונשין.

הטיפול בנושא האסבסט מופקד בידי המחלקה לאיכות הסביבה, לרשות המחלקה עומד פקח בעל הסמכה כ"סוקר-אסבסט". סמכויותיו של הפקח הינם מתן חוות דעת על מצב האסבסט והשימוש שנעשה בו ולהמליץ על אופן הטיפול באסבסט.

אחריות וסמכויות של הרשות המקומית בנושא האסבסט

חוק האסבסט רלוונטי לרשות המקומית במספר מישורים כדלהלן:

- הרשות כבעלת נכסים – החוק קובע הוראות לגבי הטיפול במבני ציבור.
- אחריות וסמכות לטיפול וסילוק מפגעי אסבסט.
- הרשות כמוסד תכנון.
- הרשות כגורם המוסר מידע והנחיות.
- טיפול בפניות הציבור.

תגובת המבוקר

לרשות המחלקה עמד מפקח מוסמך עד לפני מספר חודשים. כיום הוא מהווה מ"מ מנהל מחלקת מיחזור ומסייע ליחידה ככל שניתן במסגרת אילוצי הזמן הקיימים לרבות סיום הסקר כנדרש.

סקר אסבסט

5.

כללי

5.1

סעיף 6 (ב) לחוק למניעת מפגעי אסבסט קובע כדלהלן: "בעל מקום ציבורי מקורה שבנייתו החלה עד תום שנת 1984 ושיש בו בידוד אקוסטי מותן, יערוך, בתוך 18 חודשים מיום התחילה, בדיקה באמצעות סוקר לאיתור ולמיפוי של שימוש קיים באסבסט פריך..." בעקבות סעיף זה דרש המשרד לאיכות הסביבה מהרשויות המקומיות לערוך סקר לאיתור אסבסט במבני הציבור שבבעלותם.

בניית הסקר

5.2

בינואר 2013 החלו במחלקה לאיכות הסביבה בעריכת סקר לגילוי ומיפוי שימוש באסבסט במבני הציבור השייכים לרשות. הסקר נעשה ע"י עובד עירייה שקיבל הסמכה כ-"סוקר אסבסט". רשימת מבני הציבור שנכללו בסקר האסבסט גובשו עפ"י השלבים כדלהלן:

- בשלב הראשון התקבלה רשימת כל מבני הציבור בשימוש העירייה.
 - בשלב השני זוהו המבנים שנבנו לאחר שנת 1984. מבנים אלו נגרעו מהרשימה.
 - בשלב השלישי התקיימו ישיבות עם מנהל מחלקת תחזוקה, מנהל מחלקת בניה ציבורית ומנהל מחלקת הביטחון במטרה למפות את כל המבנים שבהם בוצעו שיפוצים. מרשימה של 350 מבנים נגרעו 75 מבנים שזוהו כמבנים שעברו שיפוץ בשנים האחרונות.
- בסוף התהליך רשימת המבנים הכלולה בסקר כוללת את מבני הציבור שנבנו לפני שנת 1984 ושלא עברו שיפוץ בשנים האחרונות.
- ברשימה קיימים 275 מבני ציבור בהם יש לערוך בדיקה לגילוי שימוש באסבסט.

ממצאים

- הוראות החוק קובעות כי הסקר יכלול את כל המבנים שבנייתם החלה לפני שנת 1984, לדעתנו היה ראוי לכלול במסגרת הסקר את כל המבנים, גם את אלו שעברו שיפוץ מאחר והיקף השיפוץ והאלמנטים ששופצו אינם ידועים לעורך הסקר ואין בהם כדי להבטיח שבמבנים המשופצים אין שימוש באסבסט.

המלצה

- אנו ממליצים לכלול בסקר את כל המבנים שנבנו לפני שנת 1984 גם אלו ששופצו ולוודא כי אינם כוללים שימוש באסבסט.

תגובת המבוקר

המחלקה לאיכות הסביבה תבצע המלצה זו כל עוד יעמדו לרשותה המשאבים לסיום הסקר כולל תוספת המבנים שעברו שיפוץ.

תוצאות הסקר

5.3

כאמור רשימת סקר האסבסט כוללת כ- 275 מבנים החשודים בשימוש באסבסט, בשנת 2013 נבדקו כ- 120 מבני ציבור על ידי סקר האסבסט.

החוק מבחין בטיפול באסבסט פריך ובאסבסט צמנט כדלהלן:

אסבסט פריך – הינו מסוכן לבריאות הציבור ויש להסירו - "בעל מקום ציבורי מקורה יפסיק שימוש קיים באסבסט פריך שהותקן לצורך בידוד אקוסטי מותו או בידוד תרמי, יסירו ויטמינו בהתאם להוראות חוק זה, בתוך עשר שנים מיום תחילה".

- על פי החוק כאשר בעל המקום הציבורי מאתר אסבסט פריך באחד מנכסיו עליו לערוך רישום שבו יצוין מיקום האסבסט, כמות האסבסט, מצבו הפיזי של האסבסט כמו כן יש לסמן את מבנה האסבסט.
- כאשר קיים אסבסט פריך במבנה ציבורי וקיים חייץ אטום בין האסבסט הפריך לבין חלל המבנה יש צורך בתחזוקת החייץ באופן שימנע אפשרות לשחרור סיבי אסבסט לחלל המקום, וזאת עד להסרת מפגע האסבסט הפריך.
- כאשר קיים אסבסט פריך במבנה ציבורי והוא ללא חייץ אטום יש למנוע כניסת בני אדם למבנה בתוך 14 ימים מגילוי האסבסט, וזאת עד להסרת מפגע האסבסט הפריך.

אסבסט צמנט – הינו תערובת של אסבסט ומלט במצב קשיח, המותר לשימוש בכפוף לטיפול שוטף כדלהלן:

- בתוך שלוש שנים מיום החלת חוק האסבסט יש לצבוע את האסבסט על פי הנחיות המשרד לאיכות הסביבה כמו כן יש לדאוג לחידוש הצבע מעת לעת.
- אחת לשנה יש לבדוק באופן חזותי את שלמות האסבסט ותקינותו לרבות העדר סדקים, שברים התפוררות או שחיקה.
- יש לערוך רישום של הפעולות שבוצעו לאחר איתור האסבסט ולהציג את הרישום במקום גלוי ובולט לעין במקום הציבורי
- כאשר האסבסט בעל שברים וסדקים שאינם עולים על שליש מכמות האסבסט במבנה, יש לתקן ולאטום את הסדקים בתוך 30 ימים מיום גילוי המפגע.
- כאשר האסבסט בעל שברים וסדקים העולים על שליש מכמות האסבסט במבנה, יש להסירם בתוך שלושה חודשים מיום גילוי המפגע.

להלן רשימת הנכסים הציבוריים שנבדקו בשנת 2013 ממצאי הבדיקה והמלצת סוקר האסבסט:

סוג הנכס	מספר נכסים שנבדקו	ממצאים	המלצת סוקר האסבסט
גני ילדים	53	לא נמצאו גגות אסבסט	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי
מקלטים ציבוריים	7	במספר מקלטים נמצא כי קיים חומר מושפרץ על התקרות, על פי בדיקות מעבדה נמצא שהחומר אינו מכיל אסבסט	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי
בתי כנסת	9	בחצר בית הכנסת "כתר התורה" ברחוב רחל נמצא מחסן עם גג אסבסט-צמנט	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי
מתנס"ים	8	ב"בית מכבי" (רחוב הרב קוק 39) נמצא מעקה שייתכן שעשוי מאסבסט צמנט, המעקה צבוע ובמצב תחזוקה תקין	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי
בתי ספר	13	לא נמצאו גגות אסבסט	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי
מרכזים מסחריים	2	לא נמצאו גגות אסבסט	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי
מרפאה ציבורית	1	לא נמצאו גגות אסבסט	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי
מחסן הג"א- רחוב רמז דוד 31-47	1	הגג עשוי לוחות אסבסט צמנט במצב תקין	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי
"מרכז ליעוץ נישואין"- רחוב ההסתדרות 4	1	נמצאו גגות אסבסט צמנט במצב תקין	תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי

תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי	נמצאו גגות מלוחות אסבסט צמנט	1	חניון עירוני רח' הנדיב 2
תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי	ב"בית ראשונים" (רחוב הנדיב) נמצא כי חלק מהגג עשוי לוחות אסבסט	23	מבני ציבור בשימוש ובבעלות העירייה
תקין, אינו מהווה מפגע בטיחותי	במתחם המשק באגף תב"ל (רחוב יוסף נבו 56) נמצאו גגות אסבסט צמנט		
אינו מהווה מפגע בטיחותי. אין צורך בפינוי, אולם יש לשקול פינוי שכזה עקב הקרבה לחוף רחצה פעיל	מחסני אגף החופים בעירייה- חוף זבולון נמצאו לוחות אסבסט צמנט		
גג המבנה אינו מפגע סביבתי, נדרשת צביעה של הגג כמו כן מומלץ לשקול החלפה של התקרה האקוסטית בתקרת גבס	(רחוב בן גוריון 5) נמצא גג העשוי אסבסט צמנט		
		120	סה"כ

מהנתונים עולה כי במבנים שנבדקו לא נמצא שימוש ב"אסבסט פריך". נמצאו כ- 7 מבנים בעלי גגות מאסבסט צמנט במצב תקין ו-3 מבנים בעלי גגות אסבסט שדרושים החלפה.

מבנים עם גגות אסבסט במצב תקין

להלן המבנים שנמצאו על ידי סוקר האסבסט כבעלי אסבסט צמנט במצב תקין:

- מחסנים בחצר בית הכנסת "כתר תורה" ברחוב רחל – על פי ממצאי דוח הסוקר מיום 19/2/13, נמצא גג אסבסט צמנט במצב תקין- נדרשת צביעה.
- "בית מכבי" ברחוב הרב קוק 39- על פי ממצאי דוח הסוקר מיום 19/2/13 נמצא מעקה שייטכן שעשוי אסבסט צמנט, המעקה צבוע ובמצב תחזוקה תקין.
- מחסן הג"א ברחוב רמז דוד 47-31 על פי ממצאי דוח הסוקר מיום 17/2/13 נמצאו לוחות אסבסט צמנט במצב תקין.
- "המרכז ליעוץ נישואין" ברחוב ההסתדרות 4 -על פי ממצאי דוח הסוקר מיום 8/12/13 נמצאו לוחות אסבסט צמנט שלמים ובמצב תקין יש להמשיך ולתחזק אותם.

- חניון עירוני ברחוב' הנדיב 2 – על פי ממצאי דוח הסוקר מיום 13/12/12 נמצאו לוחות אסבסט צמנט.
- "בית ראשונים" ברחוב הנדיב על פי ממצאי דוח הסוקר מיום 5/7/13 נמצא אסבסט צמנט במצב תקין.
- מתחם המשק אגף תב"ל רחוב יוסף נבו 56 - על פי ממצאי דוח הסוקר מיום 13/12/12 נמצאו גגות אסבסט צמנט במצב תקין.

על פי חוק האסבסט במקרים בהם התגלה אסבסט צמנט במצב תקין שאינו מסכן את בריאות הציבור יש לצבוע את גגות האסבסט בצבע המכיל דבק במטרה למנוע מסיבי האסבסט להשתחרר לאוויר, יש לבצע בדיקה שנתית לתקינות לוחות האסבסט כמו כן, יש לערוך רישום של הפעולות שבוצעו לאחר איתור האסבסט ולהציג את הרישום במקום גלוי וכולט לעין במקום הציבורי.

ממצאים

- ממצאינו מעלים כי אין הקפדה על הוראות סעיף 8 (א) 3 לחוק למניעת מפגעי אסבסט המחייבות הצבת רישום בולט לעין במקומות ציבור בהם נעשה שימוש באסבסט צמנט.
- ממצאינו מעלים כי אין נוהל עבודה מוסדר לגבי מעקב אחר תחזוקת לוחות אסבסט-צמנט שנמצאו בדוחות סוקר האסבסט.

המלצות

- למסד נוהל העברת דוחות הסוקר לגורמים האחראיים לטיפול באסבסט, כאמור הטיפול כולל גם תחזוקה שנתית ומעקב
- יש להקפיד על הוראות החוק המחייבות הצבת רישום הפעולות שנעשו באסבסט במקום בולט לעין.

תגובת המבוקר

לפי תוכנית העבודה של היחידה, יוכן נוהל העבודה ויתבצע מעקב מסודר ויישום מסקנות הסקר וזאת לאחר סיום ביצוע שלב הסקר.

מבנים עם גגות אסבסט הדרושים החלפה

- תאטרון "אנסמבל הרצליה" ברחוב בן גוריון 5, על פי דוח סוקר האסבסט מיום 21/8/13 בחלק מהמבנה נמצאה תיקרה אקוסטית שאינה מהווה חייץ בין גג האסבסט לחלל המבנה, מומלץ לשקול החלפה של התקרה האקוסטית. ממצאי הדוח הועברו לאגף תב"ל בעירייה- למועד דוח הביקורת לא בוצעה המלצת הסוקר להחלפת התקרה.
- 2 מחסנים בשימוש רשות החופים – חוף זבולון על פי דוח סוקר האסבסט מיום 13/5/13 נמצאו לוחות אסבסט במצב תקין אולם יש לשקול את פינוי לוחות האסבסט עקב הקרבה לחוף הרחצה ולפעילויות שמתבצעות באזור על ידי "צופי-ים-הרצליה". כמו כן, קיימת שחיקה מוגברת של האסבסט בעקבות גורמים סביבתיים כמו חול ים ואקלים- ממצאי דוח סוקר האסבסט הועברו לאגף שאי"פה- למועד דוח הביקורת לא בוצעה המלצת הסוקר.

ממצאים

ממצאינו מעלים כי לא קיים מעקב אחר ביצוע ההמלצות שנכללו בדוחות סוקר האסבסט.

בהקשר זה נציין כי עריכת סקר האסבסט אינה עומדת בזכות עצמה, מטרתה העיקרית הינה הסרת המפגעים העלולים לפגוע בבריאות הציבור ומכאן חשיבות המעקב אחר ביצוע המלצות סוקר האסבסט.

המלצה

– לפעול לביצוע המלצות סוקר האסבסט ולנהל מעקב על ביצוע המלצות הסוקר.

תגובת המבוקר

כאשר קיים מפגע אסבסט מחייבת היחידה טיפול/הסרת מפגע האסבסט ומתבצע מעקב אחרי פעילות זו, וזאת מתוקף הסמכות שניתנה לה ע"י ראש העיר ובהתאם לחוק האסבסט.

במקרים המוזכרים לעיל, לא נמצא מפגע על פי הגדרת החוק, ולכן היחידה לא יכולה לחייב הסרת האסבסט. עם זאת, הסרת מבני אסבסט כשהם במצב תקין היא פעילות מונעת ולכן החליטה היחידה להמליץ על הסרתו. כמו כן, על פי תוכנית העבודה של היחידה, לאחר שלב סיום הסקר, צפוי להתבצע מעקב שנתי אחר מבני האסבסט הקיימים ברשות כולל יישום ההמלצות.

תוכנית עבודה

תוכנית העבודה של המחלקה לאיכות הסביבה לשנת 2014 כוללת את השלמת סקר האסבסט. דהיינו בדיקה של כל מבני הציבור הכלולים בסקר האסבסט.

להלן פירוט מבני הציבור בסקר בחלוקה לשכונות:

- שכונת נווה עמל: סקר האסבסט כולל 38 מבני ציבור. בשנת 2013 נבדקו 21 מבני ציבור בשכונה המהווים כ- 55% מסך המבנים בשכונה זו.
- שכונת ויצמן: סקר האסבסט כולל 83 מבני ציבור. בשנת 2013 נבדקו 25 מבני ציבור המהווים כ- 30% מסך המבנים בשכונה זו.
- גני ילדים: סקר האסבסט כולל 78 גני ילדים. בשנת 2013 נבדקו 53 גני ילדים המהווים כ- 68% מסך הגנים הכוללים בסקר.
- מקלטים: בבעלות העירייה 115 מקלטים, על פי דף סיכום פגישה שנערך בין היחידה לאיכות הסביבה לבין מנהל אגף שאיפה ומנהל אגף הביטחון בעירייה, הוחלט לדגום כ- 10 מקלטים ע"פ בחירת סוקר האסבסט של העירייה. בשנת 2013 נערכו בדיקות בכ- 7 מקלטים המהווים כ-70% מסך המקלטים הנדגמים.

למועד הביקורת, דצמבר 2013 נבדקו כ- 43% מכלל המבנים הציבוריים הכלולים בסקר האסבסט.

כאמור תוכנית העבודה של המחלקה לאיכות הסביבה להשלים את בדיקת כל המבנים הכוללים בסקר בשנת 2014.

דוחות סוקר האסבסט

במסגרת הביקורת נסקרו דוחות הביקורת שנערכו ע"י סוקר האסבסט במבני הציבור בעיר. ממצאינו מעלים כי דוחות הסוקר - "דוחות סיור וחוות דעת סיכונים סביבתיים מאסבסט". מפורטים וכוללים את הפרטים כדלהלן:

- שם האתר
- תאריך הסיור
- שמות המשתתפים בסיור
- רקע על המבנה
- מטרת הסיור
- תאור הסביבה
- ממצאי הסיור

- תמונות של המבנה החשוד
- סיכום ומסקנות

כאמור, הדוחות מפורטים ונותנים תמונה מקיפה על הנכסים שנבדקו ואופן הבדיקה.

בדיקות במבני ציבור לגילוי אסבסט טרם עריכת הסקר

5.6

טרם עריכת סקר האסבסט נבדקו מספר מבני ציבור לגילוי שימוש באסבסט על ידי סוקרי אסבסט חיצוניים, דוגמאות מהחומר החשוד כאסבסט הועברו לבדיקות מעבדה להלן פירוט הבדיקות שנערכו:

אולם הספורט- בית הספר הנדיב

בתאריך 14/5/2012 נלקחה דגימת צובר מחומר החשוד כאסבסט שהותז על גבי תקרת אולם הספורט בבית הספר הנדיב הרצליה. הבדיקה נערכה באמצעות חברת "c.d.f- הנדסה (ישראל) בע"מ". הדגימה נשלחה למעבדה לאיכות הסביבה באוניברסיטת בן גוריון שבנגב.

תוצאות הבדיקה: החומר אינו מכיל אסבסט.

תקרת מקלט מספר 106 ברחוב תור הזהב

בתאריך 26/2/2012 נלקחה דגימת צובר מחומר החשוד כאסבסט שהותז על גבי תקרת מקלט ברחוב תור הזהב. הבדיקה נערכה באמצעות חברת "c.d.f- הנדסה (ישראל) בע"מ". הדגימה נשלחה למעבדה לאיכות הסביבה באוניברסיטת בן גוריון שבנגב.

תוצאות הבדיקה: החומר אינו מכיל אסבסט.

מתחם שדה התעופה

בתאריך 24/10/2012 נלקחה דגימת צובר מחומר החשוד כאסבסט. הבדיקה נערכה באמצעות חברת "גלית – החברה לאיכות הסביבה". הדגימה נשלחה בתאריך 5/11/2012 ל- המעבדה לאיכות הסביבה באוניברסיטת בן גוריון שבנגב.

תוצאות הבדיקה: החומר מכיל כ- 5% סיבי אסבסט – יש צורך בפינוי המפגע. העירייה הוציאה צו מינהלי לסילוק מפגע האסבסט.

מתחם החמ"ל העירוני- בית יד לבנים

בתאריך 24/10/2012 נלקחה דגימת צובר מחומר החשוד כאסבסט. הבדיקה נערכה באמצעות חברת "גלית – החברה לאיכות הסביבה". הדגימה נשלחה בתאריך 13/11/2012 ל- המעבדה לאיכות הסביבה באוניברסיטת בן גוריון שבנגב.

תוצאות הבדיקה: החומר אינו מכיל אסבסט.

ממצאים

– מבדיקת הביקורת עולה כי לנציגי חברות "c.d.f - הנדסה (ישראל) בע"מ"ו- "גלית- החברה לאיכות הסביבה", קיים אישור ממשדד איכות הסביבה לביצוע עבודות פיקוח באסבסט כמו כן, נמצא כי מעבדת איכות הסביבה -אוניברסיטת בן גוריון שבנגב הינה מעבדה מאושרת על ידי הוועדה הטכנית לאבק מזיק של המשדד לאיכות הסביבה ונמצאת במרשם בעלי הרישיונות הרשאים לעסוק באסבסט.

טיפול במפגעי אסבסט

.6

פללי

6.1

סעיף 242 לפקודת העיריות (נוסח חדש) קובע: "בעניין תברואה... בריאות הציבור ונוחותו... תעשה העירייה פעולות אלה: (1) תנקוט אמצעים להסרת כל מטרד או למניעתו ותדאג לבדיקות שמטרתן לברר מה הם המטרדים הקיימים."

סעיף 11 (א) לחוק למניעת מפגעי אסבסט קובע: "גם אדם למפגע אסבסט או שהיה לו יסוד סביר להניח שיש מפגע אסבסט במקום שבבעלותו או בחזקתו, ינקוט אמצעים מיידיים למניעת המשך המפגע או להפסקתו ולצמצום הסיכון הנובע ממנו, ככל שאמצעים אלה בשליטתו..."

סעיף 49 (ה) לחוק למניעת מפגעי אסבסט קובע: "נוכח ראש רשות מקומית או עובד הרשות המקומית שהוא הסמיך לעניין זה, לאחר קבלת חוות דעת מאת סוקר אסבסט, כי קיים מפגע אסבסט או חשש ממשי להתהוות מפגע אסבסט, בתחום הרשות המקומית, רשאי הוא לתת צו מינהלי לעניין אסבסט.."

מסקירת חוק האסבסט ופקודת העיריות עולה כי חובת העירייה לפנות כל מפגע תברואתי הנמצא ברשות הרבים, הכולל גם פינוי אסבסט.

על פי חוק האסבסט, כאשר נמצא מפגע של אסבסט יש צורך לפנותו לאתר סילוק אסבסט באמצעות קבלן אסבסט מאושר. עיריית הרצליה התקשרה עם קבלן אסבסט מוסמך המפנה את מפגעי האסבסט מרחבי העיר, (ראה סעיף 7 לדוח זה- "קבלן אסבסט")

6.2

טיפול בפניות ציבור

הפניות הנוגעות למפגעי אסבסט מגיעות למחלקה באמצעות המחלקה לתלונות הציבור ובפניות טלפוניות ישירות למחלקת איכות הסביבה.

בעקבות תלונות שהגיעו ליחידה ולמחלקה לפניות ציבור בעירייה, נערכו בשנת 2013 כ- 38 בדיקות של מפקח האסבסט של העירייה.

במקרים שמאתר פקח האסבסט חלקי אסבסט במתחם פרטי והאסבסט אינו מהווה מפגע בטיחותי, שולחת היחידה לאיכות הסביבה מכתב בו מפורטות "הנחיות לטיפול בגג אסבסט" להלן עיקרי ההוראות מדף ההנחיות:
הנחיות לתחזוקת הלוחות על מנת למנוע שחרור סיבי אסבסט לאוויר:

- א. יש לצבוע את החלק העליון של הגג בעזרת צבע המכיל דבק.
- ב. יש לצבוע את שברי האסבסט שתומכים בסככה בעזרת צבע המכיל דבק.
- ג. יש להימנע מעבודות קידוח, ניסור או כל פעולה העלולה לשחרר סיבי אסבסט לאוויר.

בשנת 2013 טיפלה המחלקה לאיכות הסביבה ב-3 מפגעי אסבסט בנכסים פרטיים.

6.3

צו מינהלי לסילוק מפגע אסבסט

סעיף 49 (ה) לחוק למניעת מפגעי אסבסט קובע: "נוכח ראש רשות מקומית או עובד הרשות המקומית שהוא הסמיך לעניין זה, לאחר קבלת חוות דעת מאת סוקר אסבסט, כי קיים מפגע אסבסט או חשש ממשי להתהוות מפגע אסבסט, בתחום הרשות המקומית, רשאי הוא לתת צו מינהלי לעניין אסבסט, ובלבד שהודיע לממונה על כוונתו לתת צו כאמור, על העילה למתן הצו ועל הפעולות הנדרשות לפיו."

בשנת 2013 הוציאה עיריית הרצליה 3 "צווים מנהלים לסילוק מפגע אסבסט"

6.3.1

"מינימרקט-חלפון"

במהלך סיור של מתכנתת היחידה לאיכות הסביבה בעירייה ברח' הפועל 24 נמצא מבנה נטוש בשם "מינימרקט חלפון" שעורר חשד כי עשוי בחלקו מאסבסט. בעקבות זאת נשלחה חברת "גלית- החברה לאיכות הסביבה" לביצוע דגימת צובר לאיתור סיבי אסבסט. ממצאי הבדיקה העלו כי קירות המבנה מכילים 15% אסבסט. כמו כן, נמצא כי הקירות במבנה תחזוקתי ירוד.

בעקבות הממצאים העבירה היחידה לאיכות הסביבה בעירייה לבעלת הנכס, התראה ב-30.08.12 לפינוי האסבסט והתראה שנייה ב-01.11.12. התראות אלו לא נענו מצד בעלת הנכס

לאור אי שיתוף פעולה מצד בעלת הנכס נעשתה בדיקה מטעם סוקר אסבסט של היחידה ביום 21.04.13 באתר ונמצא כי המבנה מהווה מפגע אסבסט (במקום מבנה מבטון שחלקו האחורי בגודל כ-20 מ"ר עשוי מלוחות בטון בעלי חיפוי העשוי מלוחות אסבסט וגג מלוחות אסבסט צמנט. כ-5 לוחות המשמשים כחיפוי שבורים, לא צבועים ובמצב תחזוקתי ירוד. שלוי הלוחות המשמשים כגג שבורים, וכוללים חורים, חזזיות ונמצאים במצב תחזוקה ירוד. כמו כן הלוחות אינם צבועים).

בהתאם לדו"ח סוקר האסבסט, היחידה לאיכות הסביבה בעירייה העבירה צו מנהלי לפינוי המפגע לבעלת הנכס, ביום 29.04.13 לאחר קבלת אישור הממונה במשרד להגנת הסביבה. צו מנהלי נוסף נשלח ב-18.06.13. בעלת הנכס לא נענתה ל-2 הצווים.

לאחר קבלת אישור הלשכה המשפטית לפינוי המפגע ע"י העירייה, בוצע פינוי המפגע ע"י קבלן מורשה ובסיוע שיטור עירוני וסוקר האסבסט ביום 20.01.14.

על פי מנהלת היחידה לאיכות הסביבה הועברו כל המסמכים הרלוונטיים למחלקה המשפטית על מנת לגבש תביעה כנגד בעל הנכס במטרה לקבל את כספי הפינוי ששולמו על ידי העירייה.

6.3.2 מבנה ברחוב יצחק שדה 1 - בסיור סוקר האסבסט בתאריך 25/11/2013 ברחוב יצחק שדה נמצא "מבנה עשוי עץ (רעוע) שגג המבנה פורק ולוחות האסבסט צמנט הושארו מנותקים על הרצפה. באתר נמצאו שברי ולוחות אסבסט שלמים אשר אינם צבועים ואינם מתוחזקים כנדרש". לא נשלח מכתב התראה לבעלת הנכס, בתאריכים 23/12/13 ו-3/12/13 נשלחו 2 צווים מנהליים עם דרישה להסרת המפגע. על פי היחידה לאיכות הסביבה בעלת הנכס לא שיתפה פעולה עם דרישת העירייה עקב עלויות פינוי האסבסט הגבוהות, עקב כך הוחלט על פינוי האסבסט בסבסוד העירייה. נכון למועד פרסום דוח הביקורת נעשו בדיקות בשטח על ידי קבלן אסבסט. היחידה לאיכות הסביבה ממתינה לאישור מנהל האגף על הצעת המחיר לביצוע הפינוי שלאחריו יבוצע הפינוי.

שטח פתוח בקרבת שדה התעופה של הרצלייה-

6.3.3

במהלך סיור שנערך באזור מתחם שדה התעופה- הרצליה נמצאו חלקי אסבסט פזורים על הקרקע. בעקבות זאת נשלחה חברת "גלית- החברה לאיכות הסביבה" לביצוע דגימת צובר לאיתור סיבי אסבסט. ממצאי הבדיקה העלו כי החומר מכיל כ- 5% סיבי אסבסט ויש לפנותו.

בתאריך 21/4/2013 נערך סיור על ידי סוקר האסבסט, להלן תוצאות בדיקתו: "במקום 3 מוקדים של שברים, צינורות וחלקי לוחות אסבסט פזורים על הקרקע". בתאריך 24/12/12 נשלח מכתב התראה למנהל מקרקעי ישראל בעלת הנכס. בתאריכים 19/12/13 ו- 24/12/12 נשלחו "צו מנהלי לסילוק מפגעי אסבסט"

היות ובעל הנכס הוא מנהל מקרקעי ישראל שהינו גוף ציבורי לא ניתן להוציא צו מנהלי ולעירייה אין יכולת אכיפה. על פי היחידה לאיכות הסביבה, חלק משברי האסבסט פונו בעבר על ידי מנהל מקרקעי ישראל אך על פי ממצאי סוקר האסבסט עדיין קיימים מפגעים בשטח שלא טופלו.

נכון למועד פרסום דוח הביקורת, היות ולא ניתן על פי חוק להוציא למנהל מקרקעי ישראל צו מנהלי, מנהלת היחידה לאיכות הסביבה דין ודברים עם מנהל מקרקעי ישראל על הסרת המפגע.

במתחם "מצפה ים" ברחוב יגאל ידין 5

6.3.4

נמצא בבעלות משרד הרווחה בוצעה ביקורת של סוקר האסבסט ביום 09.04.2013. הסקר מצא כי שני מבנים כוללים גגות אסבסט צמנט. עפ"י המלצת הסוקר יש צורך בהחלפה כללית של לוחות האסבסט לחומר שאינו מכיל אסבסט. למועד הביקורת, דצמבר 2013 המפגעים טרם הוסרו וקיים חשש לבריאות הציבור.

אנו סבורים שיש לנקוט גם במקרה זה הליכים. אנו סבורים שיש לשקול הוצאת צו מינהלי לסילוק מפגע זה.

תגובת המבוקר

מבנה מצפה ים אינו בבעלות עירונית. הסקר בוצע לבקשת מהנדס העיר כחלק מתהליך תיכנוני שעובר המקום, במסגרתו צפויה הסרה של גגות אלו. ממצאי הסקר הועברו לאחראים לניהול המקום ולמהנדס העיר. המבנים המדוברים משמשים כמחסנים, בנוסף השטח אינו ברשות הרבים ועל כן לא צפויה סכנה לציבור הרחב.

קבלן אסבסט

7.

כללי

7.1

חוק האסבסט קובע כי על העירייה לאסוף ולסלק כל מפגע אסבסט שנמצא ברשותה באמצעות קבלן מאושר לאיסוף וסילוק מפגעי אסבסט, העירייה התקשרה עם חברת "יעז חברה לבניה ופיתוח בע"מ". שהינה קבלן מאושר לטיפול באסבסט.

מכרז ותנאי החוזה

7.2

קבלן האסבסט "יעז חברה לבניה ופיתוח בע"מ" נבחר ביום 29/11/12 על ידי ועדה שמונתה לנושא לאחר בחינת מספר הצעות למתן השרות. ביום 28/2/13 נחתם הסכם בין הקבלן לבין העירייה, על פי ההסכם הקבלן יאסוף ויסלק אסבסט על כל צורותיו בנוסף ירסס הקבלן חומר מונע פיזור סיבי אסבסט בהתאם לחוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התש"א-2011 ועל פי הנחיות המשרד להגנת הסביבה כפי שיתפרסמו מעת לעת.

להלן פרטי ההתקשרות עם הקבלן:

- "בגין איסוף וסילוק אסבסט שבור (בחלקים) או פריך בכל צורה שהיא, אריותו בארגו במידות שונות, הכל לפי הוראות הוועדה הטכנית לאבק מזיק (מחיר למ"ק) ופינויו לאתר מורשה על פי כל דין לסילוק פסולת אסבסט מסוכן ישולם סך של 245 ₪ למ"ק".
- "בגין איסוף וסילוק לוחות אסבסט שלמים לאתר מורשה על פי כל דין לסילוק פסולת אסבסט, משטחים ציבוריים ופרטיים הכל לפי הוראות הוועדה הטכנית לאבק מזיק ישולם סך של 44 ₪ למ"ר".
- "בגין איסוף וסילוק לוחות אסבסט שלמים לאתר מורשה על פי כל דין לסילוק פסולת אסבסט משטח ריכוז עירוני כפי שנקבע על ידי נציגת העירייה, הכל לפי הוראות הוועדה הטכנית לאבק מזיק ישולם סך של 44 ₪ למ"ר".
- "בגין אספקה וריסוס חומר מונע פיזור סיבי אסבסט ביג'בונד או שווה ערך באתרים בעלי מפגע אסבסט בהתאם להנחיות הוועדה הטכנית לאבק מזיק ישולם סך של 20 ₪ למ"ר".

ממצאים

- מבדיקת הביקורת עולה כי "יעז חברה לבניה ופיתוח בע"מ" מאושרת לביצוע עבודות אסבסט על ידי הוועדה הטכנית לאבק מזיק- המשרד לאיכות הסביבה.

פעולות הקבלן

במהלך שנת 2013 פעל הקבלן לאיסוף אסבסט, סילוק האסבסט וריסוס חומר מונע פיזור סיבי אסבסט במספר מתחמים ברחבי העיר כדלהלן:

תאריך	רחוב	הפעולות שבוצעו	כמות במ"ק שפונו	סכום תשלום בש"ח
17/3/13	יבנה	<ul style="list-style-type: none"> איסוף וסילוק אסבסט שבור ופריך ריסוס חומר מונע פיזור סיבי אסבסט-אינקפסולציה 	40	12,508
6/10/13	העצמאות 65	<ul style="list-style-type: none"> איסוף וסילוק אסבסט שבור ופריך ריסוס חומר מונע פיזור סיבי אסבסט-אינקפסולציה 	4	1,250
10/9/13	כנפי נשרים	<ul style="list-style-type: none"> איסוף וסילוק אסבסט שבור ופריך ריסוס חומר מונע פיזור סיבי אסבסט-אינקפסולציה 	4	1,250
21/10/13	מגן דוד 65	<ul style="list-style-type: none"> איסוף וסילוק אסבסט שבור ופריך ריסוס חומר מונע פיזור סיבי אסבסט-אינקפסולציה איסוף וסילוק לוחות אסבסט שלמים 	7	1,003
10/9/13	פרוסטר	<ul style="list-style-type: none"> איסוף וסילוק אסבסט שבור ופריך ריסוס חומר מונע פיזור סיבי אסבסט-אינקפסולציה איסוף וסילוק לוחות אסבסט שלמים 	34	5,367
6/10/13	נעמי שמר	<ul style="list-style-type: none"> איסוף וסילוק אסבסט שבור ופריך ריסוס חומר מונע פיזור סיבי אסבסט-אינקפסולציה 	3.5	1,120
סה"כ				<u>22,498</u>
				<u>92.5</u>

ממצאים

– מסקירת 6 דוחות עבודה של הקבלן שנשלחו ליחידה לאיכות הסביבה בעירייה עולה כי גובה התשלום הינו בהתאם להסכם שנחתם.

הרשות כמוסד תכנון

עיריית הרצליה והוועדה המקומית לתכנון ובניה- הרצליה ממונות בין היתר על תחום הרישוי ועל תחום הפיקוח בבניה

- בתחום הרישוי- מתן היתרי בנייה.
- פיקוח - פיקוח על ביצוע עבודות הבנייה

על פי תקנות התכנון והבניה התשס"ו – 2006 :

- "לא יינתן היתר לבניה באסבסט, למעט היתר להריסת בנין או חלק מבנין העשוי אסבסט או לפינוי מהנכס".
- "בתכניות הבניה יסומן בצבע כתום כל אסבסט הקיים בבניין או בחצר הנכס; על גבי הבקשה יפורט סוג האסבסט, כמותו, ומצבו הפיזי".
- "בהיתר בניה שעניינו הריסת מבנה אסבסט או פינוי של אסבסט, או בניה בחלק מבניין או בקרקע בהם מצוי אסבסט, ייקבע כי תנאי לביצוע העבודה יהיה קבלת אישור הוועדה הטכנית לאבק מזיק לפי תקנות אבק מזיק".

כחלק מקבלת אישור להיתר בניה, דורש אגף מהנדס העיר – מחלקת רישוי בניה מבעל הנכס שנמצא בשטחו אסבסט לעמוד ב"הנחיות לסילוק פסולת בנין".
 כחלק מהתנאים למתן היתר בניה, על המבקש להציג ליחידה לאיכות הסביבה התחייבות לסילוק פסולת בנין וקבלת הנחיות לטיפול בפסולת אסבסט.

לפני הוצאת היתר בניה על מבקש ההיתר להגיש ליחידה לאיכות הסביבה את המסמכים הבאים:

- טופס הצהרה על פינוי פסולת בנין – הכולל את פרטי המבקש, פרטי הבקשה להיתר והצהרה על אומדן חישוב נפח/משקל פסולת בנין, ע"י מגיש הבקשה/עורך, וכן הסכם התקשרות עם אתר מורשה לפינוי פסולת בנין. היה ובאתר נמצא אסבסט בשטח של 50 מ"ר, על המבקש להציג אישור של הוועדה לאבק מזיק, המחייב במסגרת זו גם התקשרות עם קבלן מורשה לפינוי אסבסט והתקשרות עם אתר מורשה להטמנת אסבסט. בשטח קטן מ-50 מ"ר נדרש להציג הסכם התקשרות עם אתר מורשה לפינוי אסבסט.

- הטמנה - כתנאי לקבלת טופס 4 יוצג בפני היחידה לאיכות הסביבה מסמך שיכיל רישום מרוכז של כמות פסולת הבניין אשר הועברה אל אתר מאושר לסילוק פסולת בניין על ידי המשרד להגנת הסביבה. היה ופונה מהאתר אסבסט, על המבקש להציג ליחידה אישור הקבלן המורשה על סיום העבודות ואישור מהאתר אליו פונה האסבסט על כמויות האסבסט שפונו אליו בפועל.

במידה וקיימים אלמנטים מיועדים להריסה מאסבסט יש לפעול ע"פ הנחיות משרד העבודה והמשרד לאיכות הסביבה – הועדה הטכנית לאבק מזיק.